

Gályák, Dauk, Karavellák, Chebekek és társaik.

Hozzájadt: Flamenco

2007. június 19. Kedd 21:03

Utolsó frissítés 2007. július 07. Szombat 17:32

Igazán meglepő dolog, hogy az Arab Ghanja c. cikkem, ill. annak néhány mondata ekkora vitát kavart. A vélemények és rászere helyes, más rászere nem. Miután valasz-nál leg egyikünk sem doktorált hajártáron, -gy csak az által elrheté szakirodalomra tudunk támaszkodni. De sajnos ezek egy rászere májra máj elavult, s nagyon sokszor az ájabb kori kutatások meglepő dolgokat hoznak napfényre. Ezért én sem fogok most senkivel sem vitatkozni, hanem egyszerre a tudásotokra hozom az én kényveimben található - tájnyire nagyobb szakértők véleményeit ill. állásfoglalásait, mint mi vagyunk, s vonja le mindenki ezektől magának a véleményét.

{mos_fb_discuss:13}

Egyébként az a mondatom, ahol a Chebeket a Dautol származtatom, valóban csak félig igaz, azt kellett volna írnom, hogy a Gályák és a Dautol. Hogy egy hajómodellezésnek milyen mélyen kell az elméletben bonyolódnia, az félágg magától a modellezéstől ill. a teljesrelétől, valamint az építési-tendési modelltől! Világos, hogy egy Victory-nál - ahol az "páldány" a rendelkezésükre áll, (habár az a szás, hogy eredeti tkp. máj eleve kátságes, mert a májodik Victory csaknem 3 éveszados pályafutása alatt tájbszáj is átpá-tve ill. " átkétevezve " lett), vagy egy Vasárnál, ahol az " eredeti páldány " hála a nemzetközi és svéd kutatóknak, akik 1960 -ban kiemelték és restaurálták, nyilván kevesebbet kell kutatnunk, mint egy Sta. Mariánál, egy Great Harry -nál vagy egy Golden Hind -nél, ill. egy Revenge -nél. Kedves Hajomester! Egyáltalán nem sártém meg! Habár a magánéletben náha meg szoktam sárté dni, de szakmai (legyen az a hajómodellezés, vagy a géptan) kárdésekben sohasem! Az idézeteket nem azért káztáltem námetá is, hogy elkápráztassalak benneteket a námet nyelvtudással, ami gondolom vágá is 20 év itt ács námet származásomból eredően nyilvánvaló, habár a námet házási kifejezések nagy részét máj itt szedtem. De ászintén : ki a fene tudja magyarul is - a hábolondokon ká-vá - hogy mit jelent a tarcsa vagy a csarnak? Hanem inkább azt, hogy a námet tájbbé-kevésbé árták ellenárizhessék a fordásaimat, valamint a námetbereljártszadozhassanak a ká nyelv grammatikai és szárendi ká tájnbázá ságeivel. Akit pedig ez nem árdokol, az olva csak a magyar száveget, bá-zva abban, hogy já fordástottam. Amit pedig, bá-zván álláthatom - " a legjobb tudásom s lelkiismeretem " szerint tettem. (Ezért elnzást kárek a kávetzetlenségemért, mint pl. hogy egyszer nagy és m. kis betável -rom a fáneveket, az esetleges magyartalan szárendjeimért, valamint azért, hogy az egyes háártápusok neveit egyszer námetesen, májkor francián ill. magyarosan -rom. De azért bá-zom benne, hogy a szávegeim legalább 90 %-ban árték.) A szájmok a csillaggal a cikk hájtulján található kényvekre utalnak.

Gály (Galeere) (1*)

Nem tárgyaljuk itt az ákori - gályg és romai - gályakat, csak az ákorkiakat. Annyit azért megemlítek, hogy az ákori gályák " tájbsoros " - tájbemeletes megjelálás talán jobb lenne - evezérelendezés, ahol minden evezét csak egy ember hajtott, s akik meglehetősen furcsa elrendezésben álltek egymás felett ill. mellett , az ákorkiak nem vették át. Ugyan akadt néhány kivétel, amik majdcsak hogy ká-sárletek voltak, - mint pl. a velencei Trireme 1539 -bél -de ezek nem voltak hosszú áleték. Ez az elrendezés meglehetősen kényelmetlen lehetett. Az ákori gályknál az evezék r egy sorban voltak, de a fejládás során egyre tájbb ember hajtott egy evezét. Ennek az extrém vájtozata található pl. X. Lajos királyi gályjánál, - La Reale 1680 - ahol egy majd 20 m hosszú evezét 7 ember kezelt.

A hárt (Der Rumpf)

Im Unterschied zu fast allen anderen Schiffstypen bildete der Rumpf einer Galeere eine in sich geschlossene schiffbautechnische Einheit, die ausschließlich als Schwimmkörperper diente.

Egy gály teste - ellentétben más háártápusokhoz - egy ájmagában zárt hidrotechnikai egységet kápezett, ami kizárólag ászástkánt szolgál.

Der quadratische Kasten mit dem Riemenwerk, die Back mit den Kanonen und die Heckaufbauten waren diesem Schiffskörper nicht eingefügt, sondern aufgesetzt, und das geschlossene Deck des Rumpfes teilte deutlich sichtbar das Schiff horizontal in zwei Hälften.

A nógyszárgletes doboz az evezőmivel, az előbújstya az Áigyukkal és a taffelpitmények nem voltak a hajtest szervesen részeivé, hanem csak " ráépítve ", és a test zárt fedélzete jelentésen, láthatóan a hajtest végső részén kőrt részre osztotta.

Neben dem älteren Typ der Schebecke (!), die als nächste Verwandte der Galeere ein ähnliches Konstruktionsprinzip aufwies, finden wir die gleiche Bauweise bei den Petschili, - Hangtschou - und Futschou - Dschunken in China wieder.

A Chebec regebbi-pusa mellett, - ami mint a gályákézi rokona egy hasonló szerkesztési elvet mutat, - hasonlóan építési módját tekintve a kínai Petschili .... dzsunkéknél.

Es sei erwähnt, daß bei den Petschili - Dschunken der Heckaufbau ebenso wie bei den Galeeren weit nach hinten über den Achtersteven hinausragte. Diese Ähnlichkeit ist frappierend.

Legyen megemlítve, hogy a Petschili dzsunkéknél a taffelpitmény ugyanógy mint a gályákéknél a fartájké felett messze hátrafelé kinyúlt. Ez a hasonlósság jelentés.

Ein Einfluß chinesischer Dschunken auf den Schiffbau im Mittelmeer scheint auf den ersten Blick absurd.

Első pillantásra abszurdnak tűnik a kínai dzsunkék befolyása a földközi tengeri hajtestépítésre.

Aber ich gebe zu bedenken: Marco Polo war Venetianer und ein Mann, der vom Schiffbau eine Menge verstand - von ihm stammen sehr genaue Beschreibungen chinesischer Dschunken.

De gondolják meg : Marco Polo velencei, s ezzel egy férfi volt aki nagyon értett a hajtestépítéshez - kínai dzsunkék nagyon pontos leírása számára.

Im 14. Jahrhundert, kurz nach der Rückkehr Marco Polos aus China, wandelt sich die Galeere von jener noch der Antike verbundenem Form des frühen Mittelalters zu dem Typ mit völlig abgeschlossenem Rumpf und weit ausledenden Heckaufbau, den wir aus dem 16. , 17. und 18. Jahrhundert kennen und der so verblüffende Ähnlichkeiten besonders mit der Petschili - Dschunke hat.

A 14. században, ráviddel Marco Polo Kínából való visszatérése után megváltozott a korai kőzárkör a még az antikhoz képest új gályák formája, ahhoz a tápushoz a teljesen zárt test és messzire kinyúló taffelpitménnyel, a 16. , 17. és 18. században ismerünk s ami olyan meglepés hasonlósságot keltett a Petschili dzsunkéval mutat.

Ist es nur ein Zufall ?

Csak véletlen ?

Der Rumpf der Galeeren war spindelförmig, lang und schmal, mit geringem Tiefgang.

A galéria teste orsóformájú, hosszúságos keskeny, csekély merészel.

(Megj. tétel: Egy galéria gerinchossza sokszor a testszálesség 8-9-szeresét is elérhette, ahol a kizárólag 1/3 - 1/2 részen lévő bordák teljesen egyformák voltak.)

Er war ideal für die Fortbewegung durch Riemen, aber keineswegs ideal für die Fortbewegung durch Segel.

Ez (a test) ideális volt az evezéssel való (előre) mozgásra, de semmiesetre sem vitorlázásra.

Die Galeeren waren - trotz ihrer imposanten Lateinsegel - ausgesprochene Ruderschiffe, denn der flache, lange, schmale Rumpf, ausschließlich für den Riemenantrieb konstruiert, machte sie zu äußerst schlechten Seglern.

A galériák - az impozáns latin vitorlájuk ellenére - kimondottan evezéses hajók voltak, mert a lapos, hosszúságos, keskeny test, kizárólag evezéses hajókra szerkesztve, rendkívül rossz vitorlázást tették ki.

De nem akarom itt az egészet kinyitni lefordítani. !

Dau (Dau, Dhau) (3*)

Ez a téma annyira bonyolult és sokrétű, hogy éppen csak c-műszakban tudok róla, ha nem akarom az egészet kinyitni lefordítani.

A téma (Das Thema)

Arabien - Araber - Arabisch

Arabia - arabok - arab

Fast unwillkürlich verbinden wir mit diesen Worten die Vorstellung von Sand, wüster, glühender Sonne und burnusverhüllten Gestalten auf schwankenden Kamelrücken.

Szinte akaratlanul összekapcsoljuk ezekkel a szavakkal a homok, sivatag, forró Nap és burnusba burkolt, himbálózó tevehíjton (" lovaglás") alakok elképzelésével.

Meer und Schiffe assoziiert mit diesen Begriffen wohl kaum jemand.

Tenger és hajókat szinte senki sem asszociálja ezeket a fogalmakat.

Und doch sind mehr als 2000 Jahren die Araber und ihre Nachbarvölker im östlichen und südlichen Mittelmeer, im Roten Meer, im Persischen Golf, an der Ostküste Afrikas und im Indischen Ozean hervorragende Seeleute und Schiffsbaumeister.

Amélie - tétel mint 2000 éve (vannak) az arabok és a velük szomszédos népek a keleti és déli földközi tengeren, a perzsa földeken, Afrika keleti partjainál és az indiai óceánon kiemelkedő tengerészek és hajók mesterek.

(Ennyit bevezetél.)

{mospagebreak title=A legelsőregebb dauk}

A legelsőregebb dauk (Die Ältesten Daus) (3*)

Wie ich schon eingangs erwähnte, ist das Wort "Dau" aber nur eine Sammelbezeichnung für Schiffe eines Gebietes, das sich von der südlichen Mittelmeerküste bis Sansibar und Madagaskar im Süden und der indischen Malabar- und Koromandelküste im Osten erstreckt, und die Schiffe dieses Raumes waren und sind alles andere als einheitlich, auch wenn sich eine grundlegende Charakteristika fast überall nachweisen lassen.

Mint ahogy már a bevezetésben említettem, a szó "Dau" csak egy gyűjtőfogalma a hajóknak amik a földközi tenger déli keleti partjaitól Sansibárig és Madagaskárig délen és az indiai Malabar - és Koromandel partokig keleten találhatók és e területen hajózik minden máis mint egységesek vannak és voltak, akkor is ha egy alapvető karakterisztika (és hasonlóság) szinte mindenhol bizonyítható.

Die Doni

Von den Küsten Indiens stammt jenes Schiff, das man wohl als den Ältesten gesicherten Vertreter der Daufamilie bezeichnen muß : die Doni

India partjairól származik a hajó, amit a dau családjában egyik legelsőregebb képviselőjeként kell bizonyítottan megjelölni : doni.

Die Mtepe

Handelt es sich bei der Doni um eine Frühform oder besser Vorstufe der Dau, so muß die Mtepe, die bis ins letzte Jahrhundert an der Lamukküste segelte, als die wohl Älteste Dau angesprochen werden.

Ha a donit mint a dau egyik korai formájának, jobban mondva egy " előfokozatnak " tekintjük, akkor muszáj a Mtepe - ben - ami az utolsó századig még a Lamuparton vitorlázott - mint a legelsőregebb daunak tartanunk.

Die Manchó

Der jüngste unter diesen Urtypen der Dau war die Manchó, die bereits über alle typischen Bauelemente einer Dau verfügte, die sie zu einem ausgezeichneten Segler machten.

A legfiatalabb ezek közül a dau típusai közül volt a Manchó, amelyik már rendelkezett minden tipikus dau típusú elemmel, amik ezt egy kivételével vitorlázás tette.

A nyugatárjai dau (Die westarabische Dau)

Wenn wir Dau sagen, so haben wir gewöhnlich die Vorstellung eines Schiffstyps, der sich in etwa mit den Fahrzeugen des westarabischen Raumes deckt, also mit Schiffen wie der Sambuk, der Bagalla, der Bum und der Ghanja, die einst auch im Mittelmeer segelten.

Ha daut mondunk, akkor tőbbnyire egy hajás-pusra gondolunk, amik a nyugat arabiai terület jerméinek felelnek meg, tehát a Sambuk, Bagalla, Bum és a Ghanja -nak.

Die Nurih

Die älteste westarabische Dau und zugleich Prototyp aller Schiffe dieses Gebietes ist die Nurih.

A legregebb nyugat arabiai dau és ennek a terület hajóinak a prototipusa a Nurih.

Die auf Tafel 7 gezeigte Modell ist eine Nurih von 1830.

A hetes blén mutatott modell egy Nurih 1830 -bá.

Der Typ selbst freilich erheblich älter, er stammt etwa aus dem 12. oder 13. Jahrhundert.

Maga a pus azonban jelentősen regebb, kb. a 12. - 13. századból származik.

Die Nurih war hochseetüchtig.

A Nurih alkalmas volt nyílt tengeri hajásra.

Sie wurde als Frachtschiff benutzt, aber auch von Sklavenhändler und Piraten gern verwendet.

A nurit használták teherhajónak, de a rabszolga kereskedés és a kalózkodás is számára használták.

Die Mahaila

Im Rumpf nahezu identisch, nur kleiner als die Nurih ist die Mahaila, ein kleinerer Küstenfahrer mit guten Segeleigenschaften, der jedoch nicht hochseetüchtig war.

A testben majdnem hasonlít a Nuri-hoz, egy kisebb parti vitorlás, jó vitorlázás tulajdonságokkal, de nyílt tengerre nem alkalmas.

Die Khalissa

Der Mahaila nah verwandt ist die Khalissa, ebenfalls ein Küstenfahrer mit nur einem Mast und Segel.

A Mahaila kizeli rokona a Khalissa, szintén egy parti vitorlás, csak egy árboccal és vitorlával.

In entsprechend kleinen Varianten wurde als Beiboot von größeren Daus, insbesondere Sambuks und Ghanjas mitgeführt.

Megfelelően kisebb variációkban használtak csónaknak a nagyobb dauk, például a Sambuk és a Ghanja. (Meg

tálem : De nem a fedélzeten , mert nem fűrt volna el, hanem vontatva.)

Die Sambuk

Die Sambuk (Tafel 10) ist in den Linien des Rumpfes mit der Khalissa nahezu identisch, jedoch erheblich größer.

A Sambuk (10.-es tábla) a test vonalaival a Khalissával majdhogynem azonos, de jelentősen nagyobb.

Zusammen mit der Bagalla und der Bum ist die Sambuk der wohl bekannteste Dautyp, der auch auf den europäischen Schiffbau Einfluss ausgeübt hat - doch davon in einem späteren Kapitel.

A Bagallával és a Bummal a Sambuk az egyik ismertebb Dautípus, ami az európai hajózási-társaságok befolyásolt - de erről egy későbbi fejezetben.

Al Bahran - arab Sambuk - Corel ápitődoboz

Á

Die Bagalla

Zu den bekanntesten Dautypen zählt auch die Bagalla.

A legismertebb Dautípusok közé tartozik a Bagalla is.

Björn Landström nennt sie " das formschönste dieser Schiffe".

B. Landström " a legszebb formájú ezek közül a hajók (dauk) közül " említi.

Auf jeden fall ist sie ... das größte und vor allem eines der jüngsten Mitglieder der Daufamilie.

Mindenesetre ... a család legnagyobb és mindenképpen legfiatalabb tagja.

Der Rumpf der Bagalla folgt im großen und ganzen dem Vorbild der Sambuk, nur ist er vielfacher, breiter und kürzer mit einer Grundabmessung Breite am Hauptspant zu Länge in der Wasserlinie von 1: 3,4.

A Bagalla teste nagyobb, mint az egyszázas a Sambuk példájait követi, csak teltebb, szélesebb és rövidebb az alapméreteiben, a viszony a főborda szélesség és a vízvonalhossz között 1 : 3,4.

Das macht die Bagalla zu einem zwar nicht ganz so schnellen, doch zuverlässigen und hochseetüchtigen Segler.

Amber ez a Bagallát nem túl gyors, de megbízható és nyílt tengeri vitorlázást teszi.

{mospagebreak title=Die Ghanja}

Die Ghanja

Die ebenfalls hochseetüchtige Ghanja segelt heute nicht mehr.

A hasonlóan nyílttengeri hajózáskor alkalmas Ghanja ma már nem vitorlázik.

Deshalb ist ihr Aussehen teilweise recht umstritten, was freilich auch daran liegen kann, daß sie im Laufe der Zeit verhältnismäßig starke Veränderungen in Rumpf und Takelage durchmachte.

Ezért a "kinézetese" részben meg lehet vitatni, ami attól is függhet, hogy az idős máris jóval meg lehet vitatni az alaprajzok és a testben és a vitorlázásban történetek.

Wahrscheinlich war sie länger und schlanker als andere Daus und der einzige Dreimaster jenen Gewässern.

Valószínűleg hosszabb és karcsúbb volt a többi Daunnál, és az egyetlen háromrúdos ezeken a vizeken.

Bis ins 19. Jahrhundert hinein scheint die Ghanja überhaupt vorzugsweise als Kriegs- und Piratenschiff verwendet worden zu sein.

Ugyánis, hogy egészen a 19. századig főleg mint hadi- és kalózhajóként volt használatban.

Wozu ihre Grundabmessungen und die vorhandenen Unterlagen passen, die bei diesem Dautyp fast immer mehr oder minder guten Bewaffnung sprechen.

Amihez az alaprajzok és a méretek bizonytalanul passzolnak, amik ennél a Dautipusnál majd mindig többé-kevésbé meggyőzőek lesznek.

(Ennek a Science Museumban - London - található modell alapján rekonstruálta Mondfeld a Ghanját, ami után aztán a modelleket építettem.)

Die Bum

Der Sambuk und Bagalla ebenfalls nahe verwandt ist die Bum, die wie diese zu den hochseetüchtigen Dautypen gehört.

Azok a hajók egy része a Sambuknak és a Bagallának a Bum, ami szintén a nyílt tengeri hajózáshoz alkalmas típusú tartozik.

A keletről jött Dau (Die ostarabische Dau)

Mivel ezek nem tartoznak szorosán a tartományokhoz, ezért csak felsorolom őket.

Die Balam

Die Beden

Die Zaruk

Die arabische Battela

Die indische Battela

Die Pattamar

Die Maschwa

Die Nil - Dau

Lásd mint fent.

Die Nilboote

Die Gyassa

Die Dehabiya

Befolyások keletről (Einflüsse aus dem Osten)

Most kezdünk lassan a tartományokhoz közelebbet !

Es versteht sich von selbst, daß ein Schiffstyp, der sich aus Elementen verschiedener Kulturen zusammensetzt, auch seinerseits wiederum auf diese zurückwirkt und selbst auch immer wieder neue Anregungen und Impulse von ihnen empfängt.

Meg kell érteni, hogy egy hajópus, ami különböző kultúrák elemeiből áll össze, ezekre visszahat, s a

továbbiakban Ájra ezektől Áj impulzusokat Ás ÁjsztÁjnzÁseket kap.

Was die arabische Dau anbelangt, so hat sie sich im großen und ganzen seit dem Augenblick, als sie ihre endgültige Form gefunden hatte, ÁuÁerst resistent gegen weitere Einflüsse gezeigt.

Ami az arab Daut illeti, tÁbbÁ-kevésbÁ a pillanattól kezdve, amikor a végleges formájait megtalálta, nagyon ellenállónak mutatta magát, ami a további (kálás') befolyásokat illeti.

Westeuropa hatte im Schiffsbau zu der Zeit, als die Dau ihre endgültige Form entwickelte, ohnehin nicht allzuviel zu bieten, und auch die späteren Einflüsse blieben - trotz der in den letzten Jahrhunderten Áberragenden (und vielleicht manchmal auch Áberschätzten)

Technologie - gering.

Abban az időben amikor a Dau a végleges formájukat kifejlesztették, a nyugat európai hajózási Ás amőgy sem tud sokat nyújtani, Ás a kálás'bbi befolyások (a Daukra) - az utolsó európai Ávszájadok kiemelkedő (Ás talán nÁha tÁrtÁkelt) technológija csakoly volt.

Im Gegensatz dazu hat der arabische Schiffsbau ganz entscheidende Einflüsse auf die Entwicklung des westeuropäischen Schiffsbau genommen.

Ezzel ellentétben az arab hajózási Ás egÁszen dÁntÁ' befolyást gyakorolt a nyugat európai hajózási Ásre.

Die Schebecke

Zu den wichtigsten Geschenken, die der ostmediterrane Raum der abendlichen Seefahrt gemacht hat, gehört zweifellos das Lugger - und Lateinersegel.

A legfontosabb ajándékok közül, amiket a kelet mediterrán terület a napnyugati tengerészeti ajándékozott, kálás'ÁgkÁ-vál a Lugger- Ás Latin vitorla tartozik.

Der Dau nah verwandt und aus ihren Konstruktionprinzipien hervorgegangen ist auch ein Schiffstyp, der sich seit dem 17. Jahrhundert durch seine hervorragenden Eigenschaften

bei den europäischen Anliegerstaaten des Mittelmeeres großer Beliebtheit erfreute, die Schebecke. (!)

A Dau kÁzeli rokona Ás a (Dauk) szerkesztés alapelvétől származott egy hajópus (is) , ami

a 17. század óta ami a kiemelkedő tulajdonságai miatt, a fÁldkÁzi tenger melletti Államoknál nagy kÁzkeveltsÁgnek Árvendett - a Chebec.

Was die scharfen, " schnellen " Linien betrifft, so stand bei der Schebecke nicht nur die Galeere Pate, sondern es ist mit einiger Sicherheit anzunehmen, daß sie eine höchst geübte Weiterentwicklung der Ghanja war.

Ami az Áles, " gyors " vonalakat illeti, nem csak a gály volt a Chebec kereszt apja, hanem meglehetősen bizonyosággal Állát, hogy Áj (a Chebec) a Ghanjának egy nagyon szerencsés további fejlesztése volt.

Dafür sprechen auch die drei Masten, wenn diese auch nach europäischen Vorbild nicht Karavell - bzw. Ghanjasystem

aus Groÿ -, Besan- und Bonaventuramast, sondern aus Fock -, Groÿ- und Besanmast bestanden und als Segel nicht die Trapezförmigen Dausegel, sondern die dreieckigen Lateinersegel gefahren wurden.

Szintén amellett szöveg a hármas árboc, akkor is, ha nem a karavella ill. ghanja szót használja szerint Fő -, Besan - és Bonaventura árbocból álltak, hanem EIA -, Fő - és Besan árbocból, valamint a vitorlaként nem a trapézformájú Dauvitorlát, hanem hármasszögű latin vitorlát hordoztak.

{mospagebreak title=Die Karavelle}

Die Karavelle

Auch auf einen anderen, für den europäischen Schiffsbau außerordentlich wichtigen Schiffstyp übertrug die arabische Dau ihre Wirkung aus : die Karavelle.

Szintén egy másik, az európai hajóépítésben rendkívül fontos hajótípusra gyakorolt az arab Dau nagy befolyás a Karavellára.

Vergleicht man die Linienführung oder etwa das Heck der Karavelle mit dem der Sambuk (Abb. 26 und 27), so ist die Verwandtschaft unbestreitbar.

Ha össze hasonlítjuk a Karavella vonalvezetését vagy a tatját a Sambukéval (Kép 26 és 27), a rokonság vitathatatlan.

(Az erre vonatkozó jóval több oldal oldalán most se kedvem se időm nincs lefordítani. Az érdekeltek megtalálják a 3* jelű nyelven a 44-45-46 oldalon, ha valaki aki komolyan érdekel s nem jut hozzá, annak tudok segítséget ezekről az oldalairól kérni.)

Zusammenfassend könnte man sagen, daß die Karavelle mit dem europäischen Schiffsbau so wenig und mit dem arabischen so viel gemeinsam hat , daß man sie meines Erachtens mit gutem Gewissen als " westeuropäische Dau " führen sollte.

Összefoglalva mondhatnánk, hogy a Karavellának az európai hajóépítéshez olyan kevés az az arabhoz olyan sok köze van, hogy azt a véleményem szerint jóval kevesebb " nyugat európai Daunak " nevezhetjük.

Befolyások nyugatról (Einflüsse aus dem Westen)

Einflüsse sind meistens wechselseitig, und wenn auch unbestreitbar der Einfluß aus dem arabischen Raum auf den europäischen Schiffsbau erheblich größer und in seiner Wirkung nachhaltiger war als umgekehrt, so blieb auch die Dau von europäischen Vorbildern nicht völlig unberührt.

Befolyások többnyire kétoldalúak, s akkor is, ha a befolyás az arab területről az európai hajóépítésre jelentősebb volt, mint fordítva, a dau sem volt az európai behatásból megkérdőjelezhető.

Példa:

Das auffallendste Charakteristikum der Bagalla ist ihr Heckspiegel mit Seitentaschen über einem Rundgat, das deutlich den europäischen Schiffen dieser Zeit nachgebildet ist und sich auch in seiner Form bis ins erste Viertel des letzten Jahrhunderts stilistisch mitentwickelte, dann freilich stehenblieb und sich nach und nach wieder zu den Formen des

frühen 17. Jahrhunderts zurückentwickelte.

A bagalla legfeltűnőbb karakterisztikája a tatkár az oldalsó kerek tartó, jelentésén ennek a korszaknak az európai hajó, és ebben a formában az utolsó időszakban negyedig stábilban továbbfejlesztett, aztán megállt, s ő a korai 17. századi formájig visszafejlesztett.

Ein ähnliches Phänomen kann man auch im Anstrich des Rumpfes beobachten, bei dem man im letzten Jahrhundert das Schwarz-Weiße europäischer Schiffe vielfach nachahmte, schließlich aber wieder darauf verzichtete und zu Naturholz zurückkehrte.

Egy hasonló jelenség figyelhető meg a test festésénél, ahol (a Bagalla) az utolsó időszakban az európai hajó fehérfekete (festés) sok esetben megállt, (Megj. t.lem: beleértve a ferekes festett csónakon az újgyönyűsok festett imitációt) meg végül is lemondott róla, s a natúr fűhoz visszatért.

A sebek (Die Schebecke) (4*)

- A karavella (Die Karavelle)

Ein kurzes Kapitel sei der Karavelle gewidmet, die nicht nur ein äußerst beliebter Schiffstyp war, sondern die durch Kolombus auch zu Berühmtheit gelangte, denn zwei seiner Schiffe, die Pinta und die Nina, waren ja Karavellen.

Szűnk egy rövid fejezetet a karavellának, ami nem csak egy rendkívüli kedveltségű típus volt, hanem Kolumbusz által ismert lett, mert a hajó kizárólag kettő, a Pinta és a Nina karavellák voltak.

Am interessantesten dürfte der Ursprung der Karavelle sein.

A legidegebb a karavella eredete lehet.

Es geht eindeutig auf die arabische Dau zurück, und zwar sowohl was den Rumpf als auch was die Takelage angeht.

Egyértelműen az arab daura visszavezethető, ami a test és a tartó illeti.

Der Rumpf ist bis auf Winzigkeiten kaum von dem einer Bagalla zu unterscheiden ...

A test - aprógotól eltekintve - szinte nem különbözik a bagallától ...

Die Takelage der Karavelle ist - bis auf die übliche Veränderung der schrägquadratischen Segel zu Dreiecksegel - unmittelbar und eindeutig von der Ghanja übernommen, eine heute nicht mehr verwendeten Dau-Form, die übrigens in ihrem Puppberbau von Schkebecke und Felukka kaum zu unterscheiden ist.

A karavella tartó - eltekintve a ferde négyzetes vitorla általános hűromszögű - egyértelműen ghanjától lett átvéve, egy ma már nem használt forma, ami egyértelműen a (kinyű) taffelpálya-terület a és a felkától alig megkülönböztethető.

Die berühmte Karavelle ist also eigentlich nichts anderes als eine leicht modifizierte Dau, womit ein Beispiel mehr für

die außerordentlich große, bis heute noch immer unterschätzte Bedeutung der arabischen Schiffe für den Schiffsbau und Seefahrt der europäischen Mittelmeerländer gegeben wurde.

A hármas karavella tehát tkp. semmi más, mint egy kissé módosított dűnyvő, s ezzel egy példával a rendkívül nagy, az arab hajások ezidáig még mindig alibecsült befolyása az európai hajásópártásra és a feldkölzi terület illamoknál.

A sebek (Schebecke, Chebec, Xebec, Sciabecco)

Die Schebecke war neben der Galeere das wohl typischste Mittelmeerfahrzeug überhaupt.

A gályá mellett a sebek volt (egyáltalán) a legtipikusabb feldkölzi tengeri jármű.

Ihr Ursprung ist nicht mit voller Sicherheit festzustellen.

Eredetét nem lehet teljes bizonyossággal megállapítani.

Sicher ist nur, daß sie sich im 17. Jahrhundert bei marokkanischen und algerischen Piraten großer Beliebtheit erfreute, und die Vermutung liegt nahe, daß dort auch ihre ursprüngliche Heimat war.

Csak az biztos, hogy a 17. században marokkói és algériai kalózoknál nagy kiterjedtségűnek írvendett, s így megalapozottnak tekinthető, hogy ott volt az eredeti hazája.

Im frühen 18. Jahrhundert tauchte die Schebecke in Spanien und Frankreich auf.

A korai 18. században merült a sebek Spanyolban és Franciában fel.

Und ich halte es für durchaus glaubhaft, wenn behauptet wird, die ersten spanischen Schebecken seien gebaut worden, um algerische Piraten mit ihren eigenen Waffen zu schlagen.

Ezért teljesén hihetőnek tartom az állítást, hogy az első spanyol sebeket azért építették, hogy az algériai kalózok saját fegyverekkel győzzék le.

Die Schebecke war ein verhältnismäßig flachgehendes Schiff mit scharfen, außerordentlich " schnellen " Linien, ein hervorragender Segler, von einer verhältnismäßig kleinen Besatzung zu bedienen und zudem mit einer Bewaffnung ausgerüstet, die einer Fregatte nicht nachstand.

A sebek egy viszonylagosan lapos járási hajás volt, és, rendkívül gyors vonalakkal, egy kiváltságos vitorlás, viszonylagosan kis személyzettel és hozzá egy fegyverzetel ellátva, ami egy fregatténak is megfelelt.

Éljön itt egy kép az algériai sebekről, amit jelenleg a Hajomester kedves barátunk épített, s ami egy modellt 1760-ban állított elő, s ami a Science Museum, London-ban található. Ennek a hajásnak a tervezője A.F.Chapman angol származású, Gibraltorban született egyik legnevezetesebb svéd hajás-tervező. Architektura Navalis Mercatoria (Államok hajás építészete) c. 1768-ban származású - kétfelvétel - a valamikori NDK Rostocki Hinstorff Verlag (kétfelvétel) 1968, 1980, 1984 - es reprint utátnyomásának a Pl. LVIII - azaz az 58. - ik kötetében van nagyon szép, tiszta rajzban állítva, sajnos csak a test, kétfelvétel, ill. vitorlázat nélkül.

Á

Á

A test (Der Rumpf)

Schon auf den ersten Blick ist im Rumpfbau die Ähnlichkeit zwischen Galeere und Schebecke kaum zu übersehen.

Már az első pillantásra látható a hasonlóság a gályára és a sebék kizárólag.

Die schiffbautechnisch interessante Frage hierbei ist, wie sich aus der bekanntlich miserabel segelnden Galeere ein so hervorragender Segler wie die Schebecke entwickeln konnte.

A hajóépítéstechnikai kérdéses kérdés, hogyan tudott egy kizárólag rosszul vitorlázó gályából egy oly kiváló vitorlás mint a sebék kifejlődni.

Die Anregung zum Bau der Schebecke dürfte wohl - wieder einmal - von der arabischen Dau ausgegangen sein, im speziellen von der Ghanja.

Az észleltünk és a sebék építéséhez - újra egyszer - az arab dautól származhatott, specielisan a ghanjától.

az eredeti szász-rajz B.Landström - Das Schiff - könyvében található

Die eigentliche Entwicklungslinie freilich läuft über die kleineren Galeerentypen, die Brigantino und die Galeotta, wobei ich leider nicht feststellen kann, inwieweit diese beiden nun schon von der Ghanja beeinflusst waren.

A tulajdonképpen fejlődés vonal a kisebb gályák-pusokon keresztül - a brigantinon és a galeottán - keresztül vonulhatott, ahol sajnos nem tudom megállapítani, mennyire lett ez a kettő már a Ghanjától befolyásolva.

17. Egy gályára keresztmetszete

18. Galeotta "

19. Áreg sebek "

20. Ásjobb sebek ")

{mospagebreak title=Hasonló tás-pusok}

Hasonló tás-pusok („hnliche Typen)

Brigantina

Brigantina

Pinke

Die Pinke war vor allem im Ligurischen Meer und im Golfe du Lion verbreitet und dem neueren Typ der Schebecke nahe verwandt.

A pinke tásbbek eltt a Ligur tenger Ás az Oroszlán Ábbálben volt elterjedve Ás a sebek Ájobb tás-pusával Áll kázeli rokonságban.

Wenn auch wesentliche Charakteristika von der Schebecke Ábernommen waren, so erscheint der Rumpf der Pinke kÁrzer, gedrungener und plumper.

Ha a sebek fontosabb karakterisztikus Ájegyeit Ájt is vette, a pinke teste rÁvidebb, tÁmszibb Ás esetlenebbnek tÁnik.

Ligur pinke " Nostra Signora del Carmine " - A Carmine-i Miasszonyunk, 1810

Polacker

Einer der sonderbarsten Schiffstypen ist zweifellos der Polacker.

Az egyik legfurcsább hajotípus kőkivétel a Polacker.

Tálem : Ágy nöz ki, mintha a hajó kőt teljesen eltörte tőpusbál lett volna Ásszeáll-tva. Mintha egy sebeket és egy fregattot a fábordánál elfőszeltánk volna, s a sebek elejét a fregatt hátuljával Ásszeragasztánk. A Polacker egyébként sző szerint lengyel -t jelent (a " polák " a magyarban is a lengyelekre használt csufsző), s sajnos Ávtizedel Áta nem tudtam rájőnni, hogyan kaphatta egy főkőzi tengeri keverők hajópus a nevét a lengyelektől, hiszen má magyar mese világban is Pomeránia az Áperenciás tengerhez hasonlőan a világ vőgét jelenti. "Pomeránia " egyébként egy a nometek és a lengyelek kőzött Ávszőzadokon keresztől vitatott terület a keleti tenger partjain, aminek a nyugati része a mai, korábban NDK-ás Mecklenburg - Vorpommer.

S ha mőg nem előg az Ásszevisszajőbál, Álljon itt egy pőlda a Polacker - Schebecke -re - ami a francia területen Misticque , Misztikus nevet kapta s tkp. egy sebek testre felhőzött Polacker kőzetet ill. vitorlőzetet jelentett. Meglepően jő modellt lehet - egy kis főljavőtőssal - a nomet Krick cőg arőnylag nem is től drőga Áp-tődobozbál 1 : 50 -ben Áp-teni, amit Án is szővesen megőp-tenk, ha nem lenők amőgy is tele mőis " kőtelező " modellekkel.

Á

Á

Tartane

Ennek a csalődnak a legkisebb tagja a Tartane, egy kőtőrbocos kis hajó, ami a Főkőzi tenger egősz Ászaki partjain kedvelt volt. Pőldőnak Álljon itt egy albőn tartane. (Albőnia vőgétől is egy kicsit kőzelebb van a Főkőzi tengerhez mint Lengyelország !)

Albőn Tartane modellje 1810, a Musée de la Marine, Paris -bál

Talán hogy megemlíthetném, az utóbbi időben meglehetősen sok sűrűbbnyire tudományosan megalapozott riportfilm látható a Phoenix és a NrTv (?) csatornáin, (sajnos általában jelfél után, s ezek a programok a TV újságokban nem jelennek meg; s így csak az újjeli baglyok kapják el náha őket, ill. a teletextes távóken ott megnézhető a mászórelő de gondolom, hogy otthon is foghatók) amik egyre inkább a Tendez-re hajlanak, hogy a karavellák a dauk másolatai. Éppen magam is felvettem néhányat videóra, komolyabb érdeklődőknek talán valamikor később tudok közzétenni.

Á

Vasa

S ezzel sajnos be kell hogy fejezzem azt a cikket, mert ebbe a témában mályebben belemerültem teljesen felrobbantani az " időháztartásomat ", s talán azt jelentené, hogy a lábjegyzetben lévő kényveket teljesen le kellene fordítanom, amire sajnos nincs időm ! A mályebben érdekelteknek csak azt tudom ajánlani, hogy próbálják beszerezni ezeket a kényveket. Nem éppen idetartozik, talán inkább a Ghanja cikkem végéhez, habár itt is emlegettem a Vátsát, egy kő Vasa tőrőről. A múltkor még nem rendelkeztem a kényvel, amiben van. Világosan látszik, hogy az oldalfalak nem kőek hanem pirosak voltak, s a szobrok sem voltak mind aranyozva, hanem sok természetes szíre volt festve. Már pedig a kőpet meglehetősen autentikusnak kell tartanunk, mert Gáste Gáranon festette, aki a Vasamuseet, Stockholm egyik munkatársa.

Á

Á

Á

Á

Műg valamit :

Tamásnak májr említettem : Gyűjtsétek össze a legégetőbb problémákat egy kupacba, amik egy részéről olvasok a " klubban " , de egyenként képtelen vagyok rájuk vészelni. Tervezett cikkeim egy része arra jár, hogy magyarul-tám Á'ket. Más részük tkp. májr kézen is vannak.

-

Az "Áp-tá'dobozok" ... negyedik, befejez' része.

-

Egy sorozat a hajótestek építésének a módszereiről, illetve egy általam rekonstruált flamand galeon építésével.

-

Egy sorozat az illusztrációk készítéséről, s annak gyakorlati kivitelezéséről.

-

A HMS Agamemnon 1781 építése

Szeretnék tőltek visszajelzést kapni, amennyiben ezek a témák érdekelnek Benneteket !

Addig is - Schiff ahoi ! - jó tanulást és jó építést !

Flamenco

Könyvek :

-

W.Mondfeld - Die Galeere vom Mittelalter bis zur Neuzeit

-

E. Paris - Die grosse Zeit die Galeeren und Galeassen

-

W. Mondfeld - Die arabische Dau

-

W. Mondfeld - Die Schebecke und andere Schiffstypen des Mittelalters

-

B. Landström - Das Schiff